

Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı

Uzmanlık Tezi Özeti

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde Kişisel Dozimetre Taşıyan Çalışanların Mesleksel İyonlaştırıcı Radyasyon Risk Algısı ve İlişkili Etmenler

Selcen Sakaoğlu Manavgat

Danışman: Aliye Mandıracıoğlu

Giriş ve amaç: Araştırmanın amacı Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde kişisel dozimetre taşıyan sağlık çalışanlarında mesleksel iyonlaştırıcı radyasyon risk algısının ve ilişkili etmenlerin belirlenmesidir.

Gereç ve yöntem: Kesitsel olarak planlanan ve Haziran 2009 - Ocak 2010 tarihleri arasında gerçekleştirilen bu araştırmanın evrenini E.Ü.T.F. Hastanesi'nde kişisel dozimetre taşıyan çalışanlar (n=327) oluşturmaktadır. Evrenin %94.2'sine ulaşılmış, veriler öz bildirim yöntemi ile toplanmıştır. Mesleksel iyonlaştırıcı radyasyon risk algısı, Sayısal Değerlendirme Skalası ile değerlendirilmiştir. Risk algısı ile sosyo-demografik değişkenler; çalışma ortamı, çalışma koşulları ve çalışma ilişkileri ile ilgili değişkenler; davranış özellikleri; kaygı düzeyi ve iyonlaştırıcı radyasyon ile ilgili bilgi düzeyinin ilişkisi incelenmiştir. Veri analizinde sayı ve yüzde dağılımları ile ortalama ve standart sapmalar hesaplanarak karşılaştırılmıştır.

Bulgular: Yaş ve meslek yılı ortalaması sırasıyla $37,77 \pm 8,36$ ve $14,60 \pm 8,40$ olan katılımcıların % 54,5'i erkek, % 72,5'i evli ve % 66,8'i çocuk sahibidir. % 3,6'sı çalışma yaşamı boyunca iyonlaştırıcı radyasyonla ilgili bir kaza geçiren çalışanların % 89,6'sı son iki yılda risklere yönelik eğitim almamıştır. Katılımcıların risk algısı $7,05 \pm 2,30$ olarak bulunmuştur. Genel kaygı düzeyi ortalaması $5,67 \pm 2,24$, iyonlaştırıcı radyasyon kaygı düzeyi ortalaması $6,21 \pm 2,61$, toplam bilgi puanı ortalaması ise $5,99 \pm 2,07$ olarak saptanmıştır.

Araştırmaya katılanların yaş, meslek, meslek yılı, çalışılan bölüm, kadro, sendika üyeliği, çalışma saatleri, iş yükündeki değişim, bilgi kaynağı, Radyasyon Güvenliği Komitesi'nin varlığını bilme, iyonlaştırıcı radyasyondan kaynaklanan rahatsızlık, alınan önlemlerin yeterliliği, cihazların düzenli kontrolleri, kişisel koruyucu temininde zorluk, tehlikeli davranış varlığı ile risk algısı arasında anlamlı fark bulunmuştur. Ayrıca risk algısı ile genel ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin kaygı düzeyi arasında güçlü, pozitif; gelir düzeyi ile orta, negatif ve bilgi düzeyi ile zayıf, negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Sonuç: Radyasyondan korunma ile ilgili çalışmada saptanan eksikliklerin mevzuatta belirtilen önlemlere uygun olarak tamamlanması çalışan sağlığı ve güvenliği açısından olumlu katkıda bulunacaktır.